

WO2 in 100 foto's

toolkit Provinciale Campagne

Versie: 1 augustus 2019

WO2 in 100 foto's is een project uitgevoerd door het NIOD in opdracht van Platform WO2.

Inhoud:

- Vooraf, contact projectorganisatie	p. 2
- <i>WO2 in 100 Foto's</i> in het kort	p. 3
- De provinciale Campagne (o.a. planning, rol werkgroep)	p. 5
- Aftrap-bijeenkomst (11-15 nov 2019)	p. 7
- afsluitende bijeenkomst (15 jan. 2020)	p. 8
- Fotocriteria (o.a. thema's, bijschriften, onderzoek, aanleveren)	p. 9
- Pop-up tentoonstelling	p. 14
- Website	p. 15
- Samenwerking regionale omroepen	p. 16
- Financiering	p. 16
Bijlage: Schenkingsovereenkomst	p. 17

Vooraf

Deze *Toolkit* biedt handvatten voor de uitvoering van het project *WO2 in 100 foto's* in de provincies. In deze *toolkit* staan zowel richtlijnen waaraan de werkgroepen zich dienen te houden als suggesties voor de invulling van dit project in de provincies. De *toolkit* zal constant worden aangevuld en, waar nodig, aangepast. Zo zal spoedig meer informatie over de huis- en campagnestijl van dit project komen, met een logo en formats die door alle werkgroepen gebruikt kunnen worden, maar bijvoorbeeld ook meer informatie ter ondersteuning van media-contacten, zoals een opzet van een mogelijk persbericht.

Veel van de aangegeven punten in dit document zijn slechts richtlijnen. De uitvoering van de campagne zal in iedere provincie verschillend zijn. Wij maken gebruik van bestaande netwerken en sluiten graag aan bij bestaande initiatieven.

Contact projectorganisatie:

- Laurien Vastenhout, project coördinatie
l.vastenhout@niod.knaw.nl / 020-5233753 / 06-15628192
- Erik Somers, projectleider
e.somers@niod.knaw.nl / 020 -5233831 / 06-52007728

NIOD, Herengracht 380, 1016 CJ Amsterdam (NL)
www.wo2in100fotos.nl (in ontwikkeling)

WO2 in 100 foto's in het kort

Nederland kiest de 100 meest aansprekende foto's van de Tweede Wereldoorlog

In de huidige samenleving, die steeds meer op visualisering is gericht, spreken foto's sterk tot de verbeelding. Nu de periode van oorlog en bezetting steeds verder van ons af komt te staan, zijn het vooral de beelden die het verleden zichtbaar en voorstelbaar maken.

WO2 in 100 foto's is een 'mobilisatie-project', dat in het kader van '75 jaar Vrijheid in opdracht van het Platform WO2 wordt uitgevoerd door het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust, en Genocidestudies. Het Nederlandse publiek wordt gestimuleerd op uiteenlopende wijzen te participeren. In eerste instantie per provincie en later op landelijk niveau wordt het publiek gevraagd de meest aansprekende foto's met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog bijeen te brengen.

De belangrijkste pijler van het project is de *provinciale campagne* waarin foto's uit de regio centraal staan. Elke provincie stelt een eigen 'provinciale werkgroep' samen die op zoek gaat naar de 50 meest aansprekende WO2 foto's uit de provincie (start: half november 2019). De provinciale selecties die op 15 januari 2020 bekend worden gemaakt, komen uiteindelijk bij elkaar en uit deze foto's wordt de uiteindelijke samenstelling van de nationale *WO2 in 100 Foto's* gemaakt. Tijdens een nationale manifestatie in het gebouw van de Tweede Kamer vindt op 31 maart 2020 de bekendmaking van de 100 foto's plaats. Vanaf dat moment zijn de door het Nederlandse publiek gekozen 100 aansprekende beelden voor eenieder te zien in de entreehal van de Tweede Kamer. Daarnaast zijn tijdens de 'Maand van de Vrijheid' de provinciale selecties van 50 foto's d.m.v. 'pop-up' tentoonstellingen op verschillende plekken in de provincies zichtbaar. In het hele traject is samenwerking met de regionale omroepen en bladen essentieel.

De campagne

De campagne als zodanig is een wezenlijk onderdeel van het project. De campagne is gefaseerd en kent drie belangrijke hoogtepunten:

1. In elke provincie een provinciale aftrap-bijeenkomst half november 2019
2. In elke provincie een provinciale publieke slotbijeenkomst op 15 januari 2020
3. De nationale bekendmaking van *WO2 in 100 Foto's* op 31 maart 2020.

De aftrap-bijeenkomst in de week van 11-14 november 2019 zal met name als persmoment fungeren. Tijdens deze bijeenkomst presenteren de Commissarissen van de Koning één foto uit de provincie die hen in het bijzonder aanspreekt. Tevens wordt de samenstelling bekendgemaakt

van de provinciale werkgroep die kan bestaan uit vertegenwoordigers van WO2 musea, de provincie, archieven, historische verenigingen, en regionale musea alsook provinciale historici.

In de periode tussen half november 2019 en 15 januari 2020 verzamelt deze werkgroep 50 foto's uit de provincie. Dit kunnen foto's zijn uit bestaande archieven / instellingen, maar ook foto's uit privé bezit. Deze foto's sluiten aan bij een van de vijf bredere thema's van het project: militaire strijd en bevrijding, vervolging, collaboratie & aanpassing, verzet & repressie en dagelijks leven. In deze periode wordt het publiek in de provincie in de gelegenheid gesteld mee te denken over de keuze van foto's en kan het eventueel foto's aandragen, bijvoorbeeld tijdens bijeenkomsten die door de provinciale werkgroepen worden georganiseerd. Hiermee komt uiteindelijk een unieke 'visuele canon' van de provincie tijdens de oorlog tot stand.

Op 15 januari 2020 vindt in elke provincie een slotbijeenkomst plaats waarbij de provinciale selectie van 50 foto's gepresenteerd wordt. Het aanwezige publiek (200+) kiest 25 foto's. Deze foto's worden ingebracht, waaruit later uiteindelijk de *WO2 in 100 foto's* wordt samengesteld. Dertien 'provincies' zenden foto's in. (12 provincies + Nederlands Indië, de Antillen en Suriname die gezamenlijk een 'provincie' vormen). Doordat de slotbijeenkomst in de provincies gelijktijdig plaatsvindt, heeft het project vanzelf een nationale uitstraling.

Een 'burgerforum', bestaande uit 25 representanten van de Nederlandse samenleving, brengt deze selecties terug naar 100 foto's die op 31 maart 2020 bekend wordt gemaakt. Dan zal de nationale tentoonstelling *WO2 in 100 Foto's* in de Tweede Kamer geopend worden. Nadrukkelijk wordt gezocht naar samenwerking voor een live tv-uitzending in het kader van de herdenking en viering van '75 Jaar Vrijheid' vanaf deze locatie. Tijdens 'de maand van de Vrijheid' zal via een publiciteitscampagne aandacht gevraagd worden voor *WO2 in 100 Foto's*. In de provincies is dan op wisselende locaties de 'pop-up' tentoonstelling te zien met de 50 foto's die visuele canon van de provincie vormen.

Publieksparticipatie

WO2 in 100 Foto's is een campagne waarbij participatie centraal staat. Het gehele Nederlandse publiek - jong, oud en met een zo groot mogelijke diversiteit aan achtergronden - wordt aangespoord om deel te nemen door na te denken over de zeggingskracht en betekenis van (historische) beelden. Hiermee wordt het verwerven van inzicht in de geschiedenis en betekenis van de Tweede Wereldoorlog bevorderd. Mede op basis van de historische context, formuleert het publiek waarom deze beelden aansprekend zijn.

De gehele selectie van 100 foto's wordt door het Nederlandse publiek gedaan. Namens het Platform WO2 zullen het NIOD en de partnerinstellingen de keuze van deze foto's faciliteren. De publieksparticipatie maakt het project uniek, en zorgt ervoor dat de keuze van foto's een afspiegeling is van hoe de Nederlandse samenleving kijkt naar de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en hieraan betekenis geeft.

Erik Somers (NIOD, projectleider) en Laurien Vastenhout (NIOD, project coördinator)

Platform WO2 is een netwerkorganisatie waarin het Nationaal Comité 4 en 5 mei, het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies, Netwerk Oorlogsbronnen, de Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 (SMH), de Oorlogsgravenstichting, de Stichting Liberation Route Europe samenwerken. Platform WO2 wil de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog levend houden voor toekomstige generaties.

Platform WO2: <https://www.tweedewereldoorlog.nl/over-deze-portal/>

Provinciale campagne

De belangrijkste pijler van het project is de *provinciale campagne* waarin foto's uit de regio centraal staan. Elke provincie stelt een eigen 'provinciale werkgroep' samen die op zoek gaat naar de meest aansprekende WO2 foto's uit de provincie. Het resultaat is een evenwichtige keuze van 50 foto's: de visuele canon van de provincie.

Planning

Fase 0 (1 mei- half november 2019): **voorbereiding van de campagne**

Fase 1 (half november 2019 - 14 jan. 2020): **provinciale campagne**

Aftrapbijeenkomst in de week van 11-14 november. Startschot Commissaris van de Koning
Deze fase bestaat uit de aftrap bijeenkomst en de provinciale zoektocht naar 50 foto's

Fase 2 (15 januari 2020). **Provinciale samenstelling**

Slotbijeenkomst op 15 januari 2020. De keuze van de 50 foto's aangedragen door de werkgroep wordt bekend gemaakt: de visuele canon van de provincie.

Het aanwezige publiek uit de provincie kiest 25 foto's uit de 50 beelden die door de werkgroep zijn gekozen. Deze foto's worden ingebracht bij het aantal foto's waaruit later de uiteindelijk *WO2 in 100 Foto's* wordt samengesteld.

Waaruit kan een provinciale werkgroep bestaan?

- Provinciale projectleider '75 jaar vrijheid'. Vertegenwoordigers van: SMH-instelling & andere musea, archiefinstellingen, historische verenigingen, lokale / regionale / provinciale media, hogescholen / universiteiten, organisatoren bevrijdingsfestivals, provinciale historici / journalisten, (beroeps) fotografen.

Wat is de rol van provinciale werkgroep?

- De werkgroep gaat in de periode midden november 2019 – 15 januari 2020 op zoek naar foto's m.b.t. de Tweede Wereldoorlog in de provincie en stelt een keuze van 50 foto's samen. Dit levert de visuele canon van de WO2 in de provincie op. (Voor keuze en samenstelling zie: Fotocriteria p. 9-13);
- Organiseert aftrapbijeenkomst (midden november 2019) en afsluitende bijeenkomst (15 januari 2020). De afsluitende provinciale bijeenkomst (minimaal 200 personen) en met name het bepalen van de locatie zal zoveel mogelijk in samenspraak met de provinciale leider '75 Jaar Vrijheid' plaatsvinden.
- Speelt een rol bij communicatie met media in de provincie via bestaande netwerken, brengt het project bij het publiek binnen de provincie onder de aandacht, stelt een bestand met contactgegevens van de regionale media op, brengt media-uitingen in kaart zodat deze opgenomen kunnen worden in een totaal online mediaoverzicht.
- Mobiliseert het publiek en bevordert de publieksparticipatie; stimuleert eventueel dat het publiek zelf ook foto's inbrengt;
- Levert informatie aan voor de website (zie voor website, pagina 15).
- Is aanspreekpunt voor vragen en reacties m.b.t. provincie. Op de website zal het e-mailcontactadres worden weergegeven. Mocht dit niet gewenst zijn, geef dit dan aan;

- Bepaalt samen met provinciale projectleider '75 Jaar Vrijheid' bepalen wie het beheer en beschikking over de pop-up tentoonstelling heeft. Beiden coördineren het rondreizen van de pop-up tentoonstelling door de provincie. De tentoonstelling is vanaf 31 maart 2020 beschikbaar (zie pagina 14).
- zorgt ervoor dat op 7 januari 2020 de 50 foto's inclusief de bijbehorende teksten aan de projectorganisatie (NIOD) via WeTransfer (in hoge resolutie, niet gecompromitteerd) worden aangeleverd, zodat de foto's vanaf 15 januari ook via de website getoond kunnen worden.

Wat is de rol van de werkgroep-coördinator?

- Coördineert provinciale campagne;
- Onderhoudt de communicatie binnen de werkgroep, met de provinciale projectleider '75 Jaar Vrijheid' en andere betrokken instellingen;
- Is woordvoerder voor de provinciale campagne.

Wat doet de projectleiding (het NIOD namens platform WO2)?

- Organiseert en coördineert de landelijke campagne *WO2 in 100 foto's* en ondersteunt waar mogelijk de provinciale campagnes;
- Begeleidt en ondersteunt het opzetten van de werkgroepen en zorgt ervoor dat het provinciale project afgestemd wordt met de projectleider '75 Jaar Vrijheid';
- Ontwikkelt mogelijke formats voor aftrapbijeenkomst en afsluitende bijeenkomst;
- Faciliteert aansluiting bij de provinciale activiteiten (van het Nationaal Comité 4 en 5 mei tijdens de 'Maand van de Vrijheid' in april 2020');
- Creëert een overkoepelende nationale website *WO2 in 100 Foto's*, met daarin per provincie een deelpagina waarop een overzicht van de provinciale campagne en de provinciale canon van 50 foto's zichtbaar is;
- Ontwikkelt een communicatieplan en voert deze uit (via PR en communicatie activiteiten), verzorgt voorlichting en landelijke promotie door de provinciale activiteiten bekend te maken bij de nationale media;
- Onderhoudt contact met de samenwerkende eindredacteuren van de regionale omroepen;
- Stemt af met provinciale projectleider '75 jaar vrijheid';
- Ontwikkelt en produceert een duurzaam format voor een fysieke 'pop-up-tentoonstelling' (inclusief een digitaal format) die ter beschikking wordt gesteld aan de provincie;
- Ontwikkelt een audiovisuele presentatie van de 50 foto's die ingezet kan worden om de provinciale canon te tonen.

Wat is de 'opbrengst' van dit project binnen de provincie?

- Visuele canon van de provinciale geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog;
- Vergroten van de betrokkenheid van het publiek bij de oorlogsgeschiedenis in de provincie en bewustwording van het belang van visueel materiaal;
- Inbreng van nieuw beeldmateriaal en aandacht voor (beeld) collecties deelnemende (archief)instellingen;
- Verzekerde media aandacht voor de provinciale campagne en de deelnemende instellingen. De campagne wordt breed opgepakt, onder meer door de verbintenis van prominente Nederlanders en lokale, regionale en landelijke media;
- Een fysieke pop-up expositie van de provinciale WO2 foto's (+online) én een visuele presentatie die op een beeldscherm op elke locatie getoond kan worden.

Aftrap-bijeenkomst in de provincie – Week van 11 november 2019

De aftrapbijeenkomst in de week van 11 november is de officiële start van het project *WO2 in 100 foto's* in de provincie. Deze bijeenkomst is met name een persmoment, waarbij de Commissaris van de Koning één foto presenteert die voor hem/haar de Tweede Wereldoorlog in de provincie representeert. Na deze bijeenkomst is het voor alle belanghebbenden en de inwoners van de provincie duidelijk hoe dit project in de provincie vormgegeven wordt.

Wie organiseert?

- Provinciale werkgroep en provinciale projectleider '75 Jaar Vrijheid. De projectleiding *WO2 in 100 Foto's* (NIOD) biedt ondersteuning en geeft richtlijnen;
- Leden van provinciale werkgroep verzorgen de inhoud van de (korte) bijeenkomst i.s.m. provinciale en regionale omroepen en media.

Doel en inhoud:

- Lancering provinciale campagne;
- Aandacht vragen voor het project en betrokkenheid creëren bij de inwoners van de provincie en inwoners eventueel aansporen om eigen foto's 'van zolder' in te sturen;
- Presenteren van de werkgroep en bekend maken hoe de campagne er in de provincie uit gaat zien en naar wat voor soort foto's de werkgroep op zoek gaat;
- Presentatie van één aansprekende foto die door de Commissaris van de Koning is 'uitgekozen'. Dit is startsein voor de zoektocht naar 49 andere foto's die de Tweede Wereldoorlog in de provincie uitbeelden. Tevens kan er een overzicht gegeven worden van wat we weten op het gebied van de Tweede Wereldoorlog in de betreffende provincie.

Tijdstip, duur, locatie

- In de week van 11-14 november 2019, op elk gewenst moment van de dag, voor de duur van ongeveer één uur, op een locatie die door de werkgroep gekozen is (bijvoorbeeld: op een historische WO2-locatie, bij een instelling die onderdeel uitmaakt van de werkgroep, het provinciehuis etc.)

Wie zijn hierbij aanwezig?

- De provinciale projectgroep (en achterban), de pers, vertegenwoordigers van het herinneringsveld of archieven, jongeren/scholieren, de Commissaris van de Koning, politici, bestuurders en andere belanghebbenden.

Afsluitende bijeenkomst in de provincie – 15 januari 2020

De afsluitende bijeenkomst op 15 januari is het hoogtepunt van de provinciale campagne. Tijdens deze bijeenkomst (die in alle provincies op dezelfde dag georganiseerd wordt) wordt de provinciale visuele canon van 50 foto's gepresenteerd die de werkgroep gekozen heeft d.m.v. een PowerPointpresentatie met toelichting. Het aanwezige publiek (minimaal 200 inwoners uit de provincie) kiest d.m.v. een digitale tool 25 foto's die mee doen bij de samenstelling van de nationale *WO2 in 100 foto's*.

Wie organiseert?

- Provinciale werkgroep en provinciale projectleiders i.s.m. andere (media) partners. De provincie faciliteert bij voorkeur de locatie. De projectleiding *WO2 in 100 Foto's* (NIOD) biedt ondersteuning en geeft richtlijnen;
- Leden van provinciale werkgroep verzorgen de inhoud van deze bijeenkomst. De projectleiding (NIOD) biedt ondersteuning en geeft richtlijnen.

Doel & inhoud:

- Publieksbijeenkomst voor minimaal 200 inwoners uit de provincie;
- Provinciaal publiciteitsmoment; het evenement wordt bij voorkeur in beeld gebracht door de regionale omroepen, waarmee de projectleiding (NIOD) een samenwerkingsverband heeft;
- De werkgroep maakt de visuele canon van de provincie (50 foto's) bekend en licht daarbij de bevindingen en het keuzeproces van de werkgroep toe. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat deze 50 foto's al voor deze datum in volledige samenstelling elders getoond worden.
Voorts kan tijdens de bijeenkomst het programma ingevuld worden met (korte) presentaties waarin, bijvoorbeeld, een (provinciale) historicus over de WO2 in de provincie vertelt, of waarin één specifieke foto wordt uitgelicht;
- Het publiek maakt een keuze van 25 foto's uit de selectie van 50 samengesteld door de werkgroep d.m.v. een digitale 'tool' (ontwikkeld door de projectleiding *WO2 in 100 Foto's*) De 50 foto's zijn, zoals eerder aangegeven, verdeeld over 5 thema's (zie pagina 9-10). De 25 foto's zullen ook over deze 5 thema's verdeeld worden. In overleg met de projectorganisatie komt er een vastgesteld aantal foto's per categorie bij de uiteindelijke 25 foto's (nader te bepalen) om zo tot een evenwichtige samenstelling te komen die Tweede Wereldoorlog in de betreffende provincie verbeeldt;
- Afsluiting van het provinciale gedeelte van de campagne wat betreft de samenstelling van de visuele canon en tevens de opmaat voor de nationale campagne van *WO2 in 100 foto's*.

Tijdstip, duur, locatie:

- 15 januari 2020, dagdeel (ochtend / middag / avond)
- Schouwburg, provinciehuis, provinciale instelling die onderdeel uitmaakt van werkgroep (museum / archief / historische vereniging), conferentie locatie, sporthal

Wie zijn hierbij aanwezig?

- De provinciale werkgroep en 200+ inwoners uit de provincie.

Fotocriteria

De 50 foto's die door de werkgroep gekozen worden vormen een canon van de Tweede Wereldoorlog in de provincie te vormen. Daarbij wordt er een gebalanceerde keuze van foto's gemaakt worden: van iconische foto's tot onbekend of nieuw verworven materiaal. Probeer daarbij zoveel mogelijk rekening te houden met lokale en regionale diversiteit.

Foto's die zich bij uitstek lenen voor dit project zijn foto's waarop, bijvoorbeeld, bepaalde locaties in de provincie duidelijk herkenbaar zijn. De herkenbaarheid van locaties draagt bij aan de zeggingskracht van foto's. Foto's waarop personen staan afgebeeld roepen vaak emotie op. Het oproepen van emoties bij de toeschouwer is een belangrijk onderdeel van dit project. Daarbij versterkt het verhaal achter de foto vaak de betekenis ervan. Daarom is het belangrijk dat de context van de foto (deels) bekend is.

1.1 Thema's

De gekozen foto's worden ondergebracht in 5 verschillende thema's. Deze thema's zijn dusdanig bepaald, dat in de regel elke foto ergens ondergebracht kan worden. De steekwoorden die hieronder bij deze thema's zijn aangegeven dienen met name ter inspiratie en geven belangrijke subthema's binnen de hoofdthema's aan. Inspiratiebron voor de invulling van de thema's heeft gediend het zogenoemde Referentiekader Tweede Wereldoorlog die door het Platform WO2 is vastgesteld. (Voor referentiekader zie: <https://www.tweedewereldoorlog.nl/over-deze-portal/referentiekader/>)

1. Militaire strijd en Bevrijding

Deze foto's hebben onder meer betrekking op de algehele mobilisatie die in augustus 1939 afgekondigd werd, op de militaire strijd in de meidagen van 1940, de daaropvolgende capitulatie, de burgerslachtoffers die er in deze periode gevallen zijn ten gevolge van de militaire strijd en de luchtoorlog (bombardementen).

Daarnaast bevat dit thema ook foto's van de bevrijdingsoperaties, de gevolgen van de strijd (waaronder evacuaties en plunderingen) en de bevrijding. Binnen dit thema valt ook de periode direct na de bevrijding waarin arrestaties worden uitgevoerd. Velen worden geïnterneerd en berecht. Voor zuidelijk Nederland omvat dit thema ook de 'overgangstijd'.

2. Vervolging en uitsluiting Joden, Roma en Sinti en andersdenkenden

Deze foto's hebben onder meer betrekking op de vervolging van Joden, Roma en Sinti en andersdenkenden (waaronder ook Jehova's Getuigen). Hierbij kan met name gedacht worden aan de invoering en impact van anti-Joodse maatregelen (invoering Jodenster, Joden niet langer gewenst, razzia's etc.) en maatregelen tegen de voorgenoemde andere groepen. Dit thema omvat ook de plaatsen waar deze groepen (met name Joden) werden geconcentreerd, waaronder doorgangskamp Westerbork, Vught, Amersfoort en Joodse werkkampen. Ook foto's van de Joodse Raad (en de tientallen lokale afdelingen) vallen binnen deze categorie.

Let op: de anti-Duitse activiteiten van politiek andersdenkenden worden onder verzet geschaard en behoren tot dat thema (zie hieronder).

3. Duitse aanwezigheid, Collaboratie & Aanpassing

Deze foto's hebben onder meer betrekking op de Duitse aanwezigheid en de geleidelijke nazificatie van Nederland. Foto's beslaan het Duitse bezettingsapparaat, Duitse individuen, de inkwartiering van Duitse militairen, de contacten tussen Duitsers en Nederlanders, en Nazi propaganda.

Foto's die onder collaboratie geschaard kunnen worden, zijn onder meer foto's van de NSB (opkomst, de bijeenkomsten in kringhuizen), NSB individuen, de Weerbaarheidsafdeling (WA, de ordedienst en knokploeg van de NSB), Jodenjagers (verantwoordelijk voor het opsporen van Joodse onderduikers), De Nederlandse SS, vrijwilligers in Duitse dienst en de Nederlandse Landwacht (in 1943 opgericht door de bezetter).

De foto's die onder de categorie 'aanpassing' vallen zijn beelden waaruit blijkt dat Nederlanders zich aan de gewijzigde omstandigheden aanpasten en bereid waren samen te werken met de Duitsers, bijvoorbeeld de Secretarissen-generaal, de Nederlandse politie, burgemeesters, de Nederlandse Unie, de Nederlandse Arbeidsdienst en economische collaboratie.

4. Verzet & Repressie (Duitse terreur)

Deze foto's hebben betrekking op verzetsactiviteiten (voorbereiding, vervalsingen, aanslagen), studentenverzet, illegale kranten en pers, sabotage acties (waaronder ook symbolische acties), Anjerdag, onderduik en hulp aan onderduik, stakingen (april/mei stakingen, de Februaristaking, de Spoorwegstaking), pilotenhulp, gewapend verzet, knokploegen.

Duitse represailles n.a.v. verzetsacties (fusillades), gearresteerde verzetsstrijders en plaatsen waar leden van het verzet geïnterneerd werden (bijvoorbeeld het Oranjehotel, de Weteringsschans en kamp Amersfoort).

5. Dagelijks leven

Deze foto's hebben betrekking op het dagelijks leven tijdens de bezetting, waaronder werk, school, huishouden, ontspanning, vermaak, sport, kunst en cultuur (bioscoop, bruiloften, feesten, kermis). Veranderingen in het alledaagse leven in het bijzonder als gevolg van de oorlogsomstandigheden, zoals de distributie van voedsel en goederen, schaarste en gebrek (brandstof, surrogaten), Duitse bepalingen zoals verduisteringsmaatregelen, invoering van het persoonsbewijs, de avondklok, cultuuraanbod, Duitse initiatieven (Winterhulp, kinderuitzendingen).

Ook beelden van de Hongerwinter vallen onder dit thema; de hongersnood, de (georganiseerde) hulp aan de getroffen en de voedseldroppings.

1.2 Inhoudelijke criteria en bijschriften

- Foto's die tussen 1939 (mobilisatie) en 1945 genomen zijn en betrekking hebben op de WO2 geschiedenis in de provincie;
- De foto's kunnen zowel uit bestaande (digitale) collecties verworven worden, als via particulieren (privé collecties);
- Foto's passen binnen één van de vijf thema's (zie 1.1);
- Elk thema bevat minimaal 5 foto's;
- Elke foto wordt voorzien van een geredigeerd bijschrift. Dit bijschrift heeft betrekking op de inhoud en aard van de foto: waar is de foto genomen, wie /wat is afgebeeld, wat is de betekenis van de gebeurtenis, welke geschiedenis gaat er achter het beeld schuil, wat zijn de lotgevallen van de afgebeelde personen, etc. De inhoud van de bijschriften is, tot zover

mogelijk, geverifieerd en de formulering is helder en bondig.

Er worden twee bijschriften per foto gemaakt:

1. Kort en zakelijk bijschrift (maximaal 30 woorden.), bij voorkeur geschreven in de tegenwoordige tijd. Deze bijschriften zijn bedoeld voor: de PowerPointpresentatie 15 januari (waarin de provinciale canon van 50 foto's bekend gemaakt wordt), de pop-up tentoonstelling en de website;
2. Lang en meer inhoudelijk bijschrift (100 - 150 woorden). Dit bijschrift is bedoeld voor de website (verdieping) en eventueel voor boekpublicatie.

- Elk bijschrift begint met de plaatsaanduiding en de datum van opname. Indien niet bekend vermelden: plaats onbekend, datum onbekend. Probeer bij laatste waar mogelijk tijdsaanduiding bij benadering aan te geven.
- Elk bijschrift sluit af met vermelding van de fotograaf (of: fotograaf onbekend) en de vermelding van de bron (archiefstelling of database). Belangrijk is hierbij het unieke fotonummer / archiefnummer te vermelden in verband met de vindbaarheid.

1.3 Rechten & gebruik

De 50 foto's zijn rechtenvrij of de rechthebbende wordt vermeld. De rechten-kwestie is ingewikkeld en het is niet mogelijk om de (soms tegenstrijdige) regelgeving volledig na te leven. Onze ervaring is dat de rechthebbende van foto's vaak niet gevonden kunnen worden. In dat geval zullen we in principe gewoon overgaan tot het gebruik van deze foto's. Wel vragen we de werkgroep om een inspanning te leveren om op zoek te gaan naar de rechthebbende. Indien een rechthebbende zich aandient, zal het NIOD hier een oplossing voor zoeken. Uiteraard hebben foto's die publiek domein zijn de voorkeur.

Foto's die aangeleverd worden zijn in de regel beschikbaar om opgenomen te worden in de Beeldbank WO2, een online database van het NIOD, in de fysieke *WO2 in 100 foto's* tentoonstelling, de provinciale pop-up tentoonstelling, voor plaatsing op de website en voor andere uitingen ten behoeve van dit project.

Indien particulieren foto's uit hun privé-verzameling foto's willen afstaan, stellen wij voor een schenkingsovereenkomst te laten ondertekenen waarin zij toestemming geven voor het gebruik van deze foto / foto's binnen dit project. Deze schenkingsovereenkomst is in deze toolkit bijgevoegd (zie pagina 17). Archiefinstellingen die meedoen hebben veelal eigen schenkingsovereenkomsten. Deze kunnen hiervoor eveneens gebruikt worden. Wij vragen dan wel punt 2 en 3 van overeenkomst over te nemen.

1.4 Waar kunnen foto's gevonden worden?

De foto's kunnen zowel binnen als buiten de provincie gevonden worden, met name in:

- Provinciale-, lokale-, en streekarchieven
- WO2 musea
- Particuliere collecties / privé-verzamelingen
- Nationale Archieven (bijvoorbeeld: Beeldbank WO2, Nationaal Archief Den Haag)
- Internationale archieven (bijvoorbeeld: Imperial War Museum, Yad Vashem, Ghetto Fighters House, USHMM, Bundesarchiv)

1.5 Verwerving (suggesties)

- Beeldonderzoek door de werkgroep in bestaande (digitale) collecties (zie 1.4) en in bestaande publicaties (secundaire bronnen);
- Oproepen in lokale media aan particulieren om foto's aan te dragen. Dit kunnen foto's uit particulier bezit zijn, of foto's uit bestaande (digitale) collecties;
- Door middel van het organiseren van inzamelingsbijeenkomsten.

1.6 Aanleveren foto's en technische data

De werkgroep levert de foto's aan volgens een vaststaand format. De foto's zijn digitaal beschikbaar en moeten minimaal op A4 af te drukken zijn (300 dpi)

- Op 7 januari 2020 worden de 50 foto's inclusief bijbehorende teksten (kort + lang) door de werkgroep aangeleverd aan de projectorganisatie d.m.v. WeTransfer (in hoge resolutie, niet gecomprimeerd). Deze foto's worden na de bekendmaking door de werkgroep op 15 januari getoond op de WO2 in 100 foto's website.
- De foto's moeten volgens een vaststaand format een **fotocode** krijgen die in de naam van het fotodocument én in het document met de bijschriften staat aangegeven. Iedere provincie heeft een eigen provincie code. Deze wordt gevolgd door een 'thema nummer' en volgnummer (zie hieronder). De teksten die bij de foto's gevoegd worden refereren aan deze fotocode.

Provincie codes:

Noord-Holland	NH
Zuid-Holland	ZH
Utrecht	UT
Flevoland	FL
Gelderland	GLD
Overijssel	OV
Drenthe	DR
Groningen	GR
Friesland	FR
Noord-Brabant	NB
Zeeland	ZL
Limburg	LI

Thema nummers:

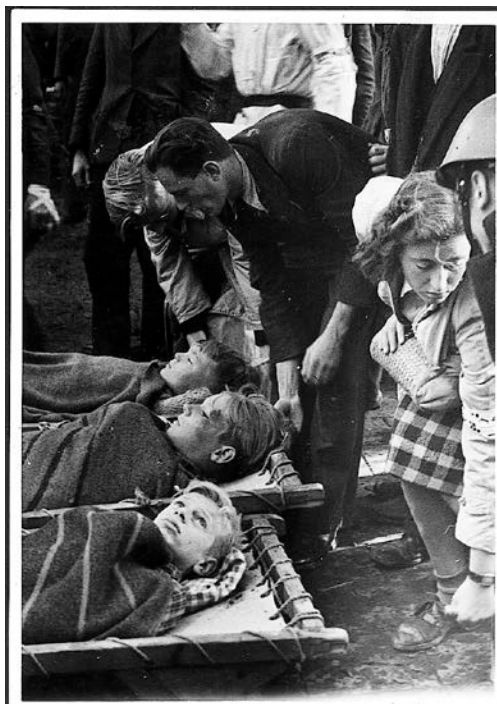
- Militaire strijd & bevrijding 1
- Vervolging en uitsluiting Joden, Roma en Sinti en andersdenkenden 2
- Duitse aanwezigheid, collaboratie en aanpassing 3
- Verzet en repressie (Duitse terreur) 4
- Alledaags leven 5

Volgnummer

01 t/m 30 (= welk nummer deze foto binnen het thema heeft)

Voorbeeld: De foto van gewonde scholieren als gevolg van een luchtaanval in Dordrecht (zie volgende pagina), krijgt de provincie code ZH, themanummer 1, en het is de derde foto binnen dit thema. De fotocode is dan ZH.1.03

Voorbeeld van een bijschrift:

Kort bijschrift:

ZH 1.03

Dordrecht, 24 oktober 1944.

Een Brits precisiebombardement treft het Duitse legerhoofdkwartier in park Merwesteyn. Ook woonhuizen en de school aan de Vrieseweg worden getroffen. Ruim vijftig burgers onder wie veel kinderen vinden de dood.

PK Bericht Paul B. Chevalier / NIOD, Amsterdam (BeeldbankWO2 beeldnummer 6947)
(30 woorden)

Uitvoerig bijschrift

ZH 1.03

Dordrecht, 24 oktober 1944.

Een Brits Typhoon *squadron* voerde rond het middaguur een precisiebombardement uit op het Duitse hoofdkwartier van het 15^e leger van generaal Von Zangen, dat gelegen was in park Merwesteyn, midden in de stad. De verzetsgroep 'Rinus' had de locatie verkend en de gegevens doorgezonden naar Londen. De vliegtuigen vuurden 63 raketten af en lieten nog eens een grote lading bommen vallen. Het Duitse onderkomen werd volledig verwoest. Volgens berichten van het verzet werd de Duitse operationele staf verrast tijdens het middageten: twee generaals, 53 andere officieren en rond 200 soldaten zouden zijn gedood. De luchtaanval trof niet alleen het geplande doel. Er vielen ook bommen naast het park Merwesteyn. Ruim vijftig burgerslachtoffers vonden de dood, onder wie veel kinderen. Aan de Vrieseweg werd de Dordtse Buitenschool geraakt. Gewonde leerlingen van de school worden op stretchers gelegd en afgevoerd naar het Gemeenteziekenhuis aan de Bankastraat.

PK Bericht Paul B. Chevalier / NIOD, Amsterdam (BeeldbankWO2 beeldnummer 6947)
(144 woorden)

Pop-up tentoonstelling

Van de provinciale canon van 50 foto's die door de werkgroep is samengesteld, wordt een 'pop-up tentoonstelling' gemaakt. Deze tentoonstelling is handzaam, makkelijk op en af te bouwen, eenvoudig te verplaatsen en licht van gewicht. Het is de bedoeling dat de expositie tijdens de 'Maand van de Vrijheid' (April 2020) op verschillende locaties in de provincie te zien zal zijn.

De tentoonstelling mogelijk gemaakt door de projectorganisatie *WO2 in 100 Foto's* (NIOD) wordt aan de provinciale werkgroep c.q. provinciale projectleider overgedragen. Het is aan hen om te bepalen waar en wanneer de tentoonstelling te zien zal zijn en wie het toekomstig beheer over de tentoonstelling voert.

Het NIOD werkt samen met het Nationaal Comité 4 en 5 mei om de zichtbaarheid van deze pop-up tentoonstelling te vergroten. Zo zullen de bussen van de "Vrijheid-express" die in April 2020 door iedere provincie toeren ook langs de locaties van de pop-up tentoonstellingen kunnen rijden.

De 'pop-up tentoonstelling' toont de visuele canon van de provincie in 50 foto's en bevat een combinatie van foto's en tekst (voor de inhoud en lengte van de tekst, zie p 10 en 11). De expositie bestaat uit 15 dubbelzijdige panelen die vrij in de ruimte geplaatst kunnen worden. De pop-up tentoonstelling is uitsluitend binnen te gebruiken. Het ontwerp en de technische uitvoering worden momenteel ontworpen door ontwerpbureau Ars Longa.

De werkgroepen worden geïnstrueerd hoe en wanneer de content van de expositie – de 50 foto's en bijschriften – wordt aangeleverd (zie foto criteria).

Website

De website *WO2 in 100 Foto's* is het overkoepelende communicatie platform voor het project, met een eigen pagina voor iedere provincie. De website wordt beheerd door de projectleiding (NIOD) en de input wordt mede geleverd door de provinciale werkgroepen.

Gedurende het project (half november tot half januari) kan de werkgroep de website met name gebruiken om nauwgezet de provinciale campagne uiteen te zetten (kunnen inwoners, bijvoorbeeld, zelf foto's aanleveren? Zo ja: op welke manier?). Tevens wordt de website door de werkgroep gebruikt om inwoners uit de provincie te informeren over bijvoorbeeld de voortgang van het project en eventuele bijeenkomsten. Ook biedt de website een actueel overzicht van de nieuwsberichten en publiciteit rondom het project. Deze informatie wordt door de werkgroep aan de projectleiding (NIOD) aangeleverd en door het NIOD verwerkt. De site kan gelinkt worden aan andere (provinciale) websites. Na 15 januari zal de visuele canon van iedere provincie d.m.v. een digitale 'tentoonstelling' getoond worden.

Doel van de website:

- Inzicht geven in de inhoud, en het verloop van, het project;
- Tonen van de gekozen beelden (per provincie): de visuele canon van de Tweede Wereldoorlog in de provincie;
- Activeren, publiek betrekken bij het verloop van het project d.m.v. 'beeldsuggesties', korte updates per provincie;
- Uitnodigen om provinciale keuzedag op 15 januari 2020 bij te wonen, evt. uitnodigen om tussentijdse bijeenkomst van de werkgroepen bij te wonen waar de mogelijkheid is zelf foto's aan te dragen;
- Geven van verslag van regionale media-uitingen .

Functies van de site:

- 'Algemene pagina', met daarop:
  1. Overzicht (en doorlink-mogelijkheid) van de '13 provincies';
  2. Korte algemene tekst over het project met doorlink naar pagina 'totstandkoming *WO2 in 100 Foto's* waar ruimte is voor tekst + visualisatie van verloop project;
  3. Overzicht van de actualiteit, (nieuws / sociale media) en berichtgeving in de media;
  4. 'Uitgelicht' : promo-video's / korte clips met daarin BN-ers;
  5. Na 31 maart 2020: overzicht *WO2 in 100 Foto's* (online tentoonstelling) met daarbij toelichtingen per foto (tussen de 30-150 woorden) en uiteraard doorlink mogelijkheid naar provinciale pagina's;
  6. Na 31 maart 2020: informatie waar de fysieke tentoonstelling te bezoeken (Tweede Kamer).
- Iedere provincie een aparte 'ingang' met daarop:
  1. Actuele berichtgeving m.b.t. de voortgang van het project in de provincie;
  2. Uitgebreid overzicht lokale/regionale/provinciale media over het project;
  3. Oproep + reserveringsmogelijkheid om bijeenkomst op 15 januari bij te wonen in de provincie;
  4. Na 15 januari 2020: De canon van 50 foto's uit de provincie, met uiteindelijk de selectie van 25 daar uitgelicht (online provinciale tentoonstelling);

Samenwerking regionale omroepen

De projectorganisatie zal een communicatieplan ontwikkelen waarin de het project onder de aandacht van de media wordt gebracht. Belangrijk aspect is de samenwerking die tot stand is gekomen met de samenwerkende regionale omroepen. Uiteraard zal elke omroep vanuit eigen perspectief en mogelijkheden aandacht aan de provinciale activiteiten schenken. De werkgroepen zullen hierbij van grote betekenis zijn.

Naar aanleiding van *WO2 in 100 foto's* is door de samenwerkende eindredacteuren van de regionale omroepen een financieringsaanvraag ingediend om media aandacht te genereren voor dit project. De projectorganisatie (NIOD) is zich ervan bewust dat dit project zich met name goed leent voor de geschreven media, die in veel gevallen zitting hebben in de provinciale werkgroepen. De regionale omroepen zullen op hun eigen manier aandacht binnen de nieuwsprogrammering geven aan de opzet en inhoud van de campagne. Daarbij kunnen zij, in overleg met de projectleiding (NIOD) en de werkgroepen, inwoners van de provincie oproepen om zelf foto's in te zenden. In de maanden voor 4 en 5 mei willen zij een foto uitlichten die door de werkgroep gekozen is en deze toe laten lichten door een deelnemer uit de werkgroep (indien gewenst).

De regionale omroepen zullen op hun eigen websites informatie geven over dit project en doorlinken naar de andere relevante sites, waaronder de *WO2 in 100 foto's* website die door de projectorganisatie in september gelanceerd wordt. Voor bovenstaande activiteiten hebben de samenwerkende eindredacteuren van de regionale omroepen financiële ondersteuning gekregen van het V-fonds. (Over de samenwerking volgt binnenkort meer informatie)

Financiering

De subsidiegever van het project *WO2 in 100 Foto's* is het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Deze subsidie wordt gebruikt om de provinciale én nationale campagnes (inhoudelijk) vorm te geven. Dit houdt onder meer in dat de projectleiding (NIOD) zorgdraagt voor de ontwikkeling van provinciale pop-up tentoonstellingen en een nationale tentoonstelling in het gebouw van de Tweede Kamer in Den Haag. Ook zullen foto's waarvoor rechten betaald moeten worden (bijvoorbeeld bij <https://www.spaarnestadphoto.nl/>) door de projectorganisatie gedekt worden.

De projectorganisatie (NIOD) vraagt de provincies om de slotbijeenkomst (financieel) mogelijk te maken in overleg met de werkgroep. Er is geen budget voor personele kosten in de provincie en er is in de regel ook geen budget voor de kosten die de werkgroep maakt voor de uitvoering van dit project.

Bijlage: Voorbeeld Schenkingsovereenkomst

De archieven die namens de provincie deelnemen aan de werkgroepen hebben waarschijnlijk al een eigen schenkingsovereenkomst die gebruikt kan worden indien inwoners uit de provincie foto's willen schenken. In dat geval vragen wij om punt 3 in onderstaande schenkingsovereenkomst op te nemen t.b.v. het project "WO2 in 100 foto's. Indien er geen archief in de werkgroep zitting heeft (die deze foto's wil opnemen), kan onderstaande schenkingsovereenkomst gebruikt worden. In dat geval heeft het NIOD de mogelijkheid om deze foto's op te nemen.

Schenkingsovereenkomst

De eerste ondertekenaar .....
woonachtig op de

..... te
....., hierna te noemen "de schenker", verklaart hierbij
toestemming te geven rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar instituutdirecteur [naam directeur],
die verklaart in eigendom te zullen ontvangen ter opname en bewaring in de archiefbewaarplaats
van het [naam archief] de originele foto's / scans van

....., hierna te noemen "de schenking", onder de volgende voorwaarden:

1. Het zal de schenking onder optimale omstandigheden conserveren.
2. Het [archieffnaam] zal de schenking ontsluiten via <https://beeldbankwo2.nl/>. Via deze beeldbank worden de scans beheerd en geleverd voor de doeleinden zoals deze terug te vinden zijn op <https://beeldbankwo2.nl/nl/>
3. Het materiaal is volledig openbaar en wordt gebruikt voor het project "WO2 in 100 foto's" dat door het NIOD Instituut voor oorlogs-, holocaust-, en genocidestudies in opdracht van Platform WO2 wordt uitgevoerd in de periode tussen november 2019 en september 2020. Het materiaal kan bovendien door iedere belangstellende worden geraadpleegd.*
4. De schenker verleent het [archieffnaam] alle bevoegdheden die het in het kader van het realiseren van zijn missie redelijkerwijs nodig heeft om de schenking optimaal te kunnen beheren, behouden en presenteren. Deze bevoegdheden omvatten in elk geval, maar zijn niet beperkt tot:
  - het voor het publiek toegankelijk maken van het materiaal in zowel analoge als digitale vorm, inclusief internet en besloten netwerken, en
  - het maken van analoge en digitale kopieën van het materiaal voor zover noodzakelijk voor (preventieve) behoudsdoeleinden.
5. De schenker verklaart de enige rechthebbende op het materiaal te zijn dan wel toestemming van de andere rechthebbenden te hebben verkregen om deze schenking te doen. Indien het tegendeel nadien blijkt, vrijwaart de schenker het [archieffnaam] voor aanspraken van derden ten aanzien hiervan.
6. Bij verlies, beschadiging of vernietiging van de schenking kan geen aansprakelijkheid geldend worden gemaakt.
7. Op deze overeenkomst is Nederlands recht van toepassing. Geschillen die niet in der minne kunnen worden opgelost, zullen worden voorgelegd aan een bevoegde rechter.

Opgemaakt in tweevoud op .... / .... / 2019 te [locatie]

Naam schenker:

Handtekening schenker:

v

*Het [naam archief] behoudt zich het recht voor de openbaarheid van het materiaal te beperken als dit conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming nodig is.